

Türkiye’de Üçüncü Ülkeye Yerleştirme

Mevcut mülteci koşullarının karmaşıklığı düşünüldüğünde, koruma ihtiyaçları diğer yollarla karşılanamayan ve evine geri dönme imkânı bulunmayan çok sayıda hassas durumdaki mülteci için üçüncü ülkeye yerleştirme kritik bir koruma aracı ve çözüm yöntemi olmayı sürdürmektedir. Bunun yanı sıra sorumluluğun devletler arasında paylaşılmasını sağlayan önemli ve somut bir mekanizmadır. Bu sorumluluk paylaşımı, devletlerin küresel çaptaki üçüncü ülkeye yerleştirme fırsatlarını artırmak ve tamamlayıcı yolları uygulamaya koymak üzere taahhütte buldukları BM Genel Kurulu’nun New York Mülteci ve Göçmenler Deklarasyonu¹ ile resmiyet kazanmıştır.

UNHCR, Tüzüğü ve BM Genel Kurulu Kararlarının verdiği yetkiye dayanarak, gönüllü geri dönüş ve yerel bütünleşmenin yanında üçüncü ülkeye yerleştirmeyi de kalıcı bir çözüm olarak uygulama yetki ve sorumluluğunu taşımaktadır. Üçüncü ülkeye yerleştirme, mültecilerin kendi kendilerine yeterli olmak için çalışıp bu hedefe ulaşabilecekleri ev sahibi ülkelere erişimlerini sağlama konusunda temel bir unsurdur.

Bütün mülteciler, yasal ve fiziksel koruma ihtiyaçları, şiddet ve işkence mağdurları, tıbbi ihtiyaçlar, risk altındaki kadınlar ve kız çocukları, risk altındaki çocuklar ve ergenler ve ailenin yeniden birleştirilmesi kategorilerini kapsayan küresel üçüncü ülkeye yerleştirme kriterleri doğrultusunda değerlendirilmektedir:

Üçüncü ülkeye yerleştirme, uluslararası koruma sağlamaya yönelik bir araçtır ve hayatı, özgürlüğü, güvenliği, sağlığı veya diğer temel hakları sığındığı ülkede risk altında olan mültecilerin özel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır.

Üçüncü ülkeye yerleştirme, diğer kalıcı çözümler olan gönüllü geri dönüş ve yerel bütünleşmeyle birlikte çok sayıdaki veya gruplar hâlindeki mültecilere yönelik **kalıcı bir çözümdür**.

Üçüncü ülkeye yerleştirme, devletlerin mültecilerin korunması konusundaki sorumluluğu paylaşımlarına ve sığınma ülkesini etkileyen sorunların azaltılmasına yardım etmelerine olanak tanıyan **somut bir uluslararası dayanışma ifadesi ve sorumluluk paylaşım mekanizmasıdır**.

UNHCR, üçüncü ülkeye yerleştirilme ihtiyacı içerisinde bulunan mültecilerin yalnızca bir kısmının yerleştirilmesini sağlayabildiği için aşırı hassas durumda bulunan bireyler ile ciddi koruma riskleri altındaki kişilere odaklanmaktadır. 2018 yılında Türkiye’deki mülteci nüfusunun yaklaşık yüzde 0,5’inin dosyalarının üçüncü ülkeye yerleştirilmek üzere sunulması beklenmektedir.

¹ BM Genel Kurulu, New York Mülteci ve Göçmenler Deklarasyonu: Karar / Genel Kurul tarafından kabul edilmiştir, 3 Ekim 2016, A/RES/71/1, şuradan erişilebilir: <http://www.refworld.org/docid/57ceb74a4.html> [8 May 2018 tarihinde erişilmiştir.]

UNHCR, Türkiye'deki Suriyelilerin en az yüzde 10'unun (350.000'i aşkın kişi) üçüncü ülkeye yerleştirilme ihtiyacı içinde olduğunu tahmin etmektedir. Diğer tabiiyetlerden üçüncü ülkeye yerleştirilme ihtiyacı içerisindeki kişi sayısının en az 25.000 olduğu öngörülmektedir.

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Üçüncü Ülkeye Yerleştirilmesi

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), 2015 yılından beri yaklaşık 120.000 Suriyeliyi üçüncü ülkeye yerleştirme değerlendirmesi için yönlendirmiştir. GİGM, illerdeki makamlardan (çok kurumlu komiteler küresel üçüncü ülkeye yerleştirme kriterlerine bağlı olarak ilk tespiti üstlenmektedir) yapılan yönlendirmeleri koordine ederek bu dosyaları UNHCR'ye yönlendirmektedir. İllerdeki makamlar, UNHCR desteğiyle GİGM tarafından yürütülen Türkiye'de Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyeli Mültecilerin Kişisel Verilerinin Güncellenmesi Projesi çerçevesinde 2017 yılından beri hassas durumdaki mültecilerin listesini de tutmaktadır. Diğer kaynaklar (koruma yönlendirmeleri) aracılığıyla tespit edilen yönlendirmeler 2015'te kurulan bir danışma mekanizması aracılığıyla GİGM ile görüşülmektedir.

- UNHCR, 2014 yılından beri **Suriyelilere yönelik mülteci statüsü belirleme ve üçüncü ülkeye yerleştirme işlemlerini kapsayan birleştirilmiş bir prosedür** uygulamaktadır. Bu kapsamda, yönlendirmeler geldikten sonra dosyaların küresel üçüncü ülkeye yerleştirme kriterleri doğrultusunda seçildiği çok aşamalı bir üçüncü ülkeye yerleştirme değerlendirme süreci izlenmektedir. Dosyaların sunulduğu ülkelerin büyük bir kısmında süreç aşağıdaki iki aşamadan oluşmaktadır:
 - **Ön değerlendirme** – Mültecinin Türkiye'de bulunduğunu, aile yapısını ve üçüncü ülkeye yerleştirmeye olan ilgisini tespit etmek için yapılan telefon görüşmesi.
 - **Üçüncü ülkeye yerleştirme mülakatı** – Küresel üçüncü ülkeye yerleştirme kriterlerine göre dosyanın üçüncü ülkeye yerleştirmeye uygunluğunu değerlendirmek için yapılan kapsamlı, bire bir görüşme.
- UNHCR, yerleştirme yapılan üçüncü ülkelerin şartlarına göre dosya sunumu için bir Üçüncü Ülkeye Yerleştirme Kayıt Formu veya Tespiti Dayalı Metodoloji Formu hazırlamaktadır.

GİGM, Türkiye'nin çeşitli illerinde düzenlenen üçüncü ülkeye yerleştirme mülakatları kapsamındaki il ziyaretlerine **önemli bir lojistik destek sağlamakta** ve bu bağlamda mülakatların yapılması için bina tahsis etmekte, mültecilerin ulaşımını kolaylaştırmakta ve güvenlik ve polis güçleri ile koordinasyon sağlamaktadır.

BM Uluslararası Göç Örgütü (IOM), sağlık taramaları ve seyahat sırasındaki sağlık hizmetleri, üçüncü ülkeye varış öncesi oryantasyon programları ile ulaşım ve seyahat operasyonları konularında destek sağlamak üzere **UNHCR ve yerleştirme ülkeleri ile yakın işbirliği içinde çalışmaktadır.**

Diğer Tabiiyetlerden Mültecilerin Üçüncü Ülkeye Yerleştirilmesi

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından tanınan şartlı mülteciler (Avrupa dışındaki ülkelere gelen mülteciler) ve Türkiye’de geçici koruma tanınan Suriyeliler hariç olmak üzere Avrupa dışındaki ülkelere gelen mülteciler kendilerine yönelik en önemli kalıcı çözüm üçüncü ülkeye yerleştirme olduğu için bu kapsamda değerlendirilmektedirler. UNHCR, aralarında Irak, İran, Afganistan ve diğer ülkelere gelen mültecilerin bulunduğu özel ihtiyaç sahibi kişileri tespit ederek üçüncü ülkeye yerleştirme programı çerçevesinde önceliklendirmektedir.

Üçüncü Ülkeye Yerleştirmeye İlgili Önemli Sayılar

65.000’in üzerinde
birey üçüncü ülkeye yerleştirme sürecinin farklı aşamalarından geçti

Toplam
72
üçüncü ülkeye yerleştirme il ziyareti Türkiye’nin farklı illerine yapıldı

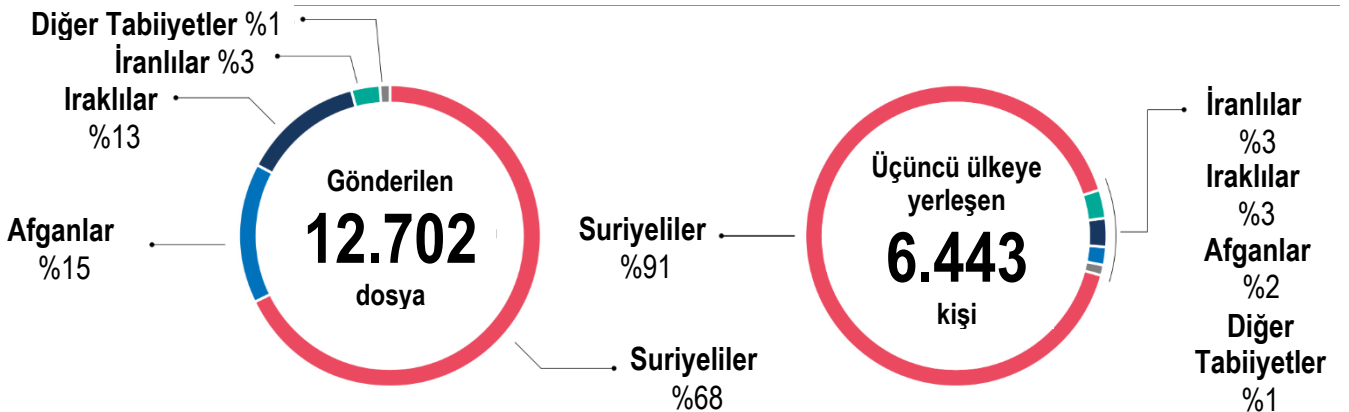
Toplam
19
ziyaret, üçüncü ülkeye yerleştirme ülkeleri tarafından yapıldı

- UNHCR Türkiye, 2014 yılından beri **dünyadaki en büyük üçüncü ülkeye yerleştirme operasyonlarından birini** uygulamaktadır.
- Suriye krizinin başlangıcından Eylül 2018’e kadar, UNHCR Türkiye üçüncü ülkeye yerleştirme değerlendirmesi kapsamında 56.702 Suriyelinin dosyasını sunmuştur. Bu kişilerin 27.478’i üçüncü ülkeye yerleştirilmiştir.

Üçüncü Ülkeye Yerleştirme Konusunda Danışmanlık

Üçüncü ülkeye yerleştirme konusunda danışmanlık, **mültecilere bilgi sunmak, mültecilerin sorularına yanıt vermek ve beklentilerini yönetmek** açısından kilit bir araçtır: 2018 yılının başlangıcından şu ana kadar, yaklaşık 65.000 mülteci çeşitli araçlar (telefon, bire bir görüşme, çevrimiçi vb.) vasıtasıyla üçüncü ülkeye yerleştirme konusunda danışmanlık almıştır.

2018 Yılında Üçüncü Ülkeye Yerleştirme İstatistikleri

Eylül 2018

Dış İlişkiler ve Donör İlişkileri

UNHCR olarak, 2018 yılında Türkiye'deki üçüncü ülkeye yerleştirme faaliyetlerimize verdikleri destek ve sağladıkları sınırlandırılmamış ve bölgesel fonlar için donörlerimize teşekkürlerimizi sunarız:

Avrupa Birliği | Amerika Birleşik Devletleri | Kanada | Norveç | Fransa | Almanya | Özel Donörler
Avustralya | Finlandiya | İsveç | Hollanda | Birleşik Krallık | Özel Donörler İspanya | Danimarka |
Avustralya | İsviçre | Özel Donörler Kore Cumhuriyeti | İtalya | Belçika

İLETİŞİM

Rebecca Blackledge, Program Müdürü, blackled@unhcr.org

BAĞLANTILAR

Bölgesel Portal - Suriye Bölgesel Mülteci Müdahalesi | Bölgesel Portal – Akdeniz | UNHCR Türkiye
İnternet Sitesi | Facebook | Hizmet Danışmanlığı | UNHCR Help (Yardım) Sayfası